SINIMUSTA

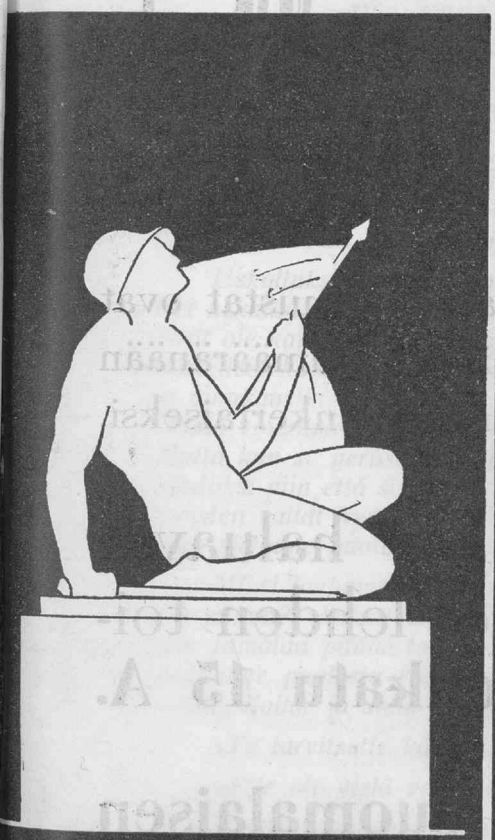

„SINIS VELJENI, KUN MINÄ KUOLEN, MINÄ HEILUTAN TAPPARAA....!"

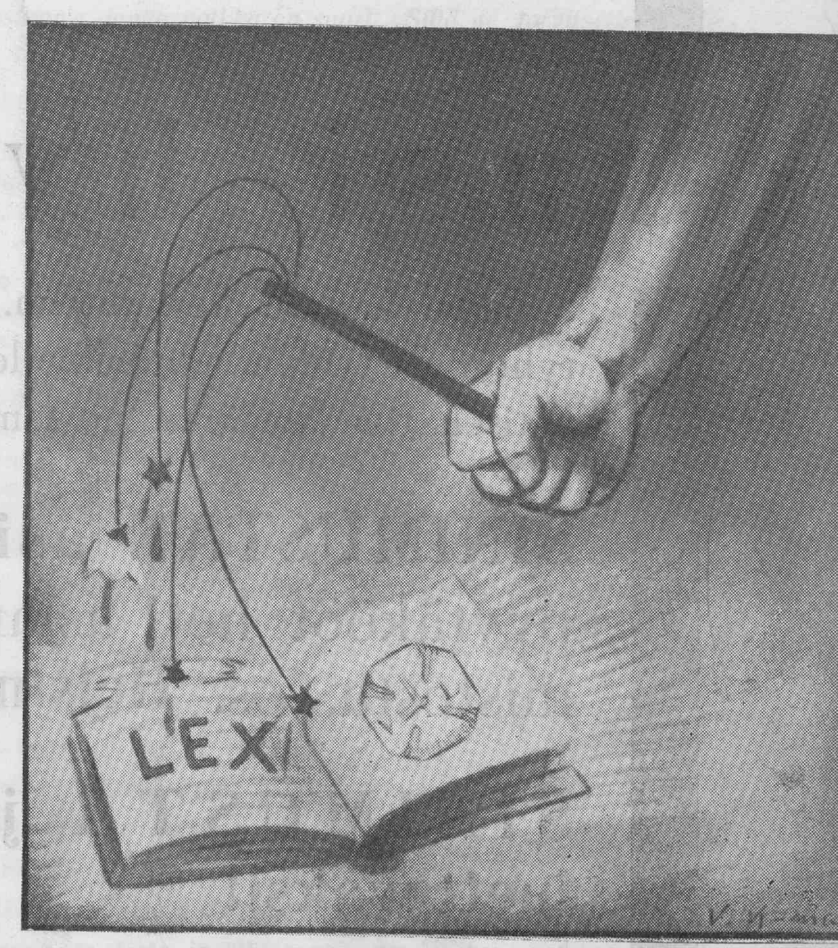

N:o 20 Lokakuun 4 p:nä 1935

V.K-ma.

Jo ensimmäisenä vuotenaan on

SINIMUSTA

saavuttanut lukijoittensa suosion pelottomana taistelulehtenä. Nyt on alkanut sen

Uusi hyökkäys

Suomen kansan keskuuteen. Kautta maan sinimustat ovat ryhtyneet työhön lehtemme levikin lisäämiseksi päämääränään entisen tilaajamäärän nostaminen ainakin kaksinkertaiseksi.

SINIMUSTAN asiamiehiksi haluavat pyytäköötheti asiamiesohjeet lehden toimistosta, os. **Helsinki, Mikonkatu 15 A.**

SINIMUSTA jokaisen suomalaisen luettavaksi!

SINIMUSTA

SINIMUSTA-JÄRJESTÖN LEHTI

Numero 20 4. 10. 1935

TOIMITUSNEUVOSTO: ELIAS SIMOJOKI / REINO ALA-KULJU
VILHO HELANEN / SAKARI VAPAASALO

TOIMITUS JA KONTTORI: HELSINKI, MIKONKATU 15. A.
Auki 11—15. Puhelin 20306

ALLAN VIRKKUNEN, vastaava toimittaja
JAAKKO J. VIRKKUNEN, toimitussihteeri ja taloudenhoitaja

Uskallusta ja kärsivällisyyttä.

»Älkää siis heittäkö pois uskallustanne, jonka palkka on suuri. Sillä te tarvitsette kärsivällisyyttä, tehdäksenne Jumalan tahdon ja saadaksenne sen, mikä on luvattu.»

Hebr. 10: 35—36.

Usko vaatii uskallusta, sillä se vie taisteluun, kärsimyksiin ja kieltäymyksiin. Uskoa Jumalaan, antautua kokonaan ja ehdoitta hänen johdettavakseen merkitsee samaa kuin uskaltaa heittäytyä seitsemänkymmenen tuhannen sylen syvyyden päälle, lausuu Kierkegaard. Kristityltä vaaditaan samaa rohkeutta kuin siltä, joka astuu kaksintaisteluun.

Uskalluksen palkka on suuri. Sen palkka on voitto. Kristuksen seuraajat kautta aikojen ovat olleet uskalluksen miehiä. He ovat odottaneet suuria Jumalalta ja yrittäneet suuria Jumalan edessä. He eivät ole katselleet joukkojen pienuutta eikä vastuksien suuruutta, vaan ovat kutsumukselleen uskollisina taistelleet kaikessa Jumalaan turvaten. Heidän työstään on siunaus ulottunut kokonaisiin kansakuntiin ja aikakausiin. Sinimustat, te olette uskalluksen nuorta kansaa. Mihin perustuu teidän uskalluksenne? Omiin voimiinko. Jos niin on, niin pian vaihtuu rohkeutenne masennukseen, epäröintiin ja epäuskoon. Mutta kun se perustuu omantunnon velvoitukseen ja tehtävään, joka on sisäisesti kirkastunut Jumalan tahdoksi niin että sille voi rukoilla Jumalan apua ja siunausta, niin te kestätte. Te kestätte, vaikka pimeyden vallat hyökkäävät teitä vastaan. Älkää heittäkö pois uskallustanne taistellessanne kuolemattoman sielunne puolesta, taistellessanne Isänmaan ja heimomme puolesta.

Miksi jauhavat Jumalan myllyt niin hitaasti, joudumme kyselemään. Miksi valhe ja väkivalta saavat jatkua? Miksi veljemme tallataan maahan? Kärsimättöminä me tahtoisimme määrätä miten ja milloin Jumalan pitäisi toimia. Koemme tappioita taistellessamme syntiä vastaan ja taistellessamme suuren näkymme puolesta Isänmaan asiassa. Vihollinen kuiskaa, kaikki on turhaa, luovu taistelusta, nauti elämästä, iloitse ja anna nukkuvan kansan nukkua, koska se näyttää olevan sen ylin tahto.

»Te tarvitsette kärsivällisyyttä». Väsyä ei saa!

»Ette ole vielä verille asti tehneet vastarintaa, taistellessanne syntiä vastaan.»

Olette vannoneet elämän kestävää uskollisuutta Isänmaalle.

Oletko vielä montakaan päivää uhrannut tähän taisteluun.

Sinun elämäsi on lyhyt, kansan elämä pitkä ja ihmisyys on vielä pitempi.

Taistelussa taivaallisen ja maallisen Isänmaan puolesta ja niiden saavuttamiseksi vaaditaan uskallusta ja kärsivällisyyttä.

Rukoile niitä avuja itsellesi Jumalalta.

R. Ala-Kulju.

Eesti ja Soome üliôpilaspäewad.

Üks eesti luuletaja on nimetanud Eestit tuultemaaks, sest kôwad saatuse tuuled on puhunud sagedasti üle selle maa. Tema ajalugu on täis raskeid kannatusi ja orjust, nagu on seda kogu Soome hôimurahwaste ajalugu.

Kôwa saatuse tuul on jälle puhunud üle Eesti lagendikkude, pôldude ja niitude. Eesti wälispidine wabadus on küll weel alles, kuid sisemine wabadus on tallatud porri. Sellepärast hôljuwad mustad pilwed üle wana ajaloolise Tallinna, ajal, kui kahe hôimurahwa walgemütsilised esindajad kohtawad üksteist seal.

Eesti noorsugu on uskunud ajaloo mustematel päewadel paremasse tulewikku ja usub seda ka nüüd. Pôhiseaduses lubatud kogumise- ja sônawabadus on ôieti ahelais, wabadussôjalaste rahwuslik liikumine on häwitatud ja tema paremad esitajad on maapagulastena wôôrail mail, aga noore südame usku ei saada aheldada. Noor Eesti usub siiski ôiguse lôpulikku wôitu, rahwuslikku ärkamise wôimesse ja Eesti rahwa ülestôusmisesse. Dunkeli, Sirgu, Telje ja teiste rahwa äratajate ohwrid ei ole olnud asjatud, waid läheneb aeg, kunas loomuwastase süsteemi ike lôpetab rôhumast Eesti rahwa ôlgasid.

Meie usume, et Eesti üliôpilased saawad uut usku tulewikku Soome üliôpilastega kokkusaamisel. Soome üliôpilasnoorte seas on arenemas tugew rahwuslik ärkamise waim. Soome rahwal on praegusel ajal, kui kunagi warem, üliôpilasnoorsugu elawaks lootuseks helgesse tulewikku.

Soome üliôpilasnoorsoo südant on ahtistanud Eesti wiimased sündmused ja nende poolehoid on kuulunud wabadussôjalaste ôilsale liikumisele. Soome üliôpilane astub sellepärast Tallinna ajaloolisele pinnale sisemiselt kindel selles, et wennasrahwa noort iseseiswust ähwardaw olukord lôpeb ja et pestakse puhtaks kilp häbist. Siis loodakse wendlusliit Soome lahe pôhjapoolse ja lôunapoolse wennasrahwa wahel, liit, mida mingisugune ajalooline saatus ei wôi häwitada.

Selleks momendiks peab igaüks walmistuma palwele, sônadele ja tegudele.

Helsingis, 28. sept. 1935. a.

Elias Simojoki.

Eestin ja Suomen ylioppilaspäivät.

Eräs eestiläinen runoilija on sanonut Eestiä tuulimaaksi, koska kovan kohtalon tuulet ovat niin usein sen yli puhaltaneet. Sen historia on täynnä kärsimystä ja orjuutta niinkuin koko Suomen heimonkin historia.

Kovan kohtalon tuuli on jälleen puhaltanut Eestin lakeuksien yli. Sen ulkonainen vapaus on tosin säilynyt, mutta sisäinen vapaus poljettu lokaan. Mustat pilvet leijailevat senvuoksi vanhan historiallisen Tallinnan yllä, kun kahden veljesmaan valkolakkiset edustajat tapaavat siellä toisensa.

Mutta niinkuin Eestin nuoriso on aina historiansa synkimpinäkin aikoina uskonut tulevaisuuteen, uskoo se nytkin. Perustuslain edellyttämä kokoontumis- ja sananvapaus on tosin kahleissa, vapaussoturien kansallinen herätysliike tukahdutettu ja sen jaloimmat edustajat maanpakolaisuudessa vieraalla maalla, mutta nuoren sydämen uskoa ei voida kahlehtia. Nuori Eesti uskoo sittenkin oikeuden lopulliseen voittoon, kansallisen herätyksen voimaan ja Eestin kansan ylösnousemukseen. Dunkelin, Sirkin, Telgin ja muiden kansallisten herättäjien uhri ei ole mennyt hukkaan, vaan lähestyy hetki, jolloin luonnottoman järjestelmän ies lakkaa painamasta Eestin kansan hartioita.

Me uskomme, että eestiläiset ylioppilaat saavat uutta uskoa tulevaisuuteen suomalaisten ylioppilaiden tapaamisen kautta. Suomalaisen ylioppilasnuorison riveissä kulkee väkevä kansallisen herätyksen henki. Suomen kansalle on tällä hetkellä jos koskaan ylioppilasnuoriso elävä lupaus sen valoisasta tulevaisuudesta. Suomalaisen ylioppilasnuorison sydäntä ovat vavahduttaneet Eestin viimeaikaiset tapahtumat ja sen myötätunto on kokonaan vapaussoturien jalon asian puolella. Suomalainen ylioppilas astuu senvuoksi Tallinnan historiallisella maaperällä sisäisesti vakuutettuna siitä, että veljesmaan nuorta itsenäisyyttä vaarantava tilanne loppuu, ja että sen kilpi pestään kohta puhtaaksi häpeästä. Ja silloin luodaan veljesliitto Suomenlahden pohjoisen ja eteläisen veljeskansan välille, liitto, jota ei mikään historian kohtalo voi hävittää. *Sitä hetkeä on jokaisen valmisteltava rukouksin, sanoin ja teoin.*

Elias Simojoki.

Kapten Dunkeli mälestuseks. • Kapteeni Dunkelin muistolle.

»Võita vabadussõda, näha oma kodumaad ja rahvast vabana. . .» kui mitu korda kuulsin Sinult neid sõnu, kallis sõber ja suur rahvuslane.

Olid valmis ohverdama oma elu sõjaväljal, ausas ja otsekoheses võitluses vaenlasega.

Võitsime sõja! Kodumaa oli vaba! Kuid aegamööda tungis teine vaenlane temale kallale, suurem ja salakavalam, mis rahva elu ähvardas õõnestada. See oli korruptsioon.

Sinu aateline hing ei suutnud kannatada korruptsiooniõhkkonda. Astusid uuesti võitlusse rahva parema tuleviku eest. — Sõjaväljalt tulid omalajal elusana ja tervena tagasi, kuid nüüd langesid ohvriks ebaausale vaenlasele, Ei tabanud Sind ausa vaenlase surmav kuul, vaid murdis kümne kuu vanglapõlv. — Masendav ja hirmus! Ja mille eest istusid Sina ja teised Sinu kaasvõitlejad? Riigipöörde eest? Ei! Kohus tõendas et ei! Vaid kõrvaldatuna ebaausa vastase poolt!

Sind pole enam kapten Dunkel, kuid —
veel tuleb päev,
veel pole möödas kõik.

»Voittaa vapaussota, nähdä oma kotimaa ja kansa vapaana. . .» Kuinka monta kertaa kuulinkaan suustasi nuo sanat, kallis ystävä ja suuri kansallisuustaistelija.

Olit valmis uhraamaan elämäsi sotarintamalla rehellisessä ja välittömässä taistelussa vihollisen kanssa.

Me voitimme sodan! Kotimaa oli vapaa! Mutta aikaa myöten tunkeutui sen kimppuun toinen vihollinen, suurempi ja salakavalampi, ja se uhkasi hävittää kansan elämän. Se oli korruptiooni.

Sinun rehellinen ja aatteellinen henkesi ei jaksanut kärsiä sitä ilmapiiriä. Astuit uudestaan taisteluun kansan paremman tulevaisuuden puolesta. — Sotarintamalta tulit elävänä ja terveenä takaisin, mutta nyt kaaduit epärehellisen vihollisen uhrina. Sinua ei kohdannut rehellisen vihollisen kuula, vaan Sinut mursi kymmenkuinen vankila-aika. Masentavaa, hirveää! Ja minkävuoksi Sinä ja Sinun toverisi istuitte vankilassa? Vallankumouksenko vuoksi? Ei! Oikeudenkäynti on todistanut, että: ei! Epärehellinen vastustaja Sinut vain poisti tieltään!

Sinua ei ole enää, kapteeni Dunkel,
vaan. . .
tulee vielä päivä. . .
ei kaikki ole vielä lopussa.

Kindral Larka eelnõu.

Kenraali Larkan ehdotus.

Kenraali Larka.

Eesti vabadussõjalased nõuavad kodanikkude õiguste ja vabaduste jaluleseadmist, riigikogu ja riigivanema valimiste läbiviimist ning K. Pätsu ja tema valitsuse ametist lahkumist. Seda nõudmist tahetakse teostada rahvahääletuse kaudu põhiseaduse muutmise näol. Kindral A. Larka esitas 20 sept. s.a. vastava seaduseelnõu riigikogu juhatusele.

Nagu teada, võttis Eesti rahvas vabadussõjalaste algatusel oktoobris 1933 a uue põhiseaduse vastu. See uus põhiseadus astus jõusse 24 jaanuaril 1934 a. Samal rahvahääletusel vastuvõetud uue põhiseaduse elluviimise määruste kohaselt pidid riigikogu ja riigivanema valimised saama läbiviidud hiljemalt 5-maks maiks 1934 a. Riigikogu ja riigivanema valimised kuulutatigi välja. Kuid vahepeal selgus, et vabadussõjalased omavalitsuste valimistel suure edu osalisteks olid saanud ning et ka riigivanema kandidaatidele soovitusallkirjade andmisel vabadussõjalaste kandidaat kindral A. Larka üksi rohkem allkirju sai kui teised kolm võistlevat kandidaati — K. Päts, J. Laidoner ja A. Rei kokku. Oli selge, et kui valimised toimuvad, siis vabadussõjalaste kandidaat riigivanemaks valitakse ning et vabadussõjalased ka riigikogus enamuse saavad.

Et seda takistada ja võimu omale kindlustada, haarati Eestis põhiseadusevastaste abinõude järele, kuulutades välja kaitseseisukorra, sulgedes vabadussõjalaste liidud ja vangistades tuhandeid ilmsüüta vabadussõjalasi ning tühistades väljakuulutatud valimised ja lükates need määramata ajaks edasi.

Edasi on järkjärgult tühistatud kodanikkude

Eestin vapaussoturit vaativat kansalaisten oikeuksien ja vapauksien palauttamista, riigikogun ja riigivaneman vaalien toimittamista sekä K. Pätsin ja hänen hallituksensa eroamista. Se vaatimus tahdotaan viedä läpi perustuslain muuttamisen muodossa kansanäänestyksen kautta. Kenraali Larka esitti 20 pnä syysk. tänä vuonna vastaavan lakiehdotuksen riigikogun johdolle.

Kuten tiedetään, hyväksyi Eestin kansa vapaussoturien toimesta lokakuussa 1933 uuden perustuslain. Tämä uusi perustuslaki astui voimaan 24 pnä tammikuuta 1934. Tuossa kansanäänestyksessä hyväksytyn perustuslain toimeenpanomääräysten mukaan piti riigikogun ja riigivaneman vaalit olla suoritettu viimeisintään 5 päivä toukokuuta 1934. Nämä vaalit julistettiinkin pidettäviksi. Mutta sillävälin oli käynyt selville, että vapaussoturit olivat saavuttaneet suuria voittoja kunnallisvaaleissa, sekä että riigivaneman ehdokkaille suositusallekirjoituksia annettaissa vapaussoturien ehdokas, kenraali A. Larka yksin sai enemmän allekirjoituksia kuin toiset kolme kilpailevaa ehdokasta K. Päts, J. Laidoner ja A. Rei yhteensä. Oli selvää, että jos vaalit toimitetaan, niin vapaussoturien ehdokas tulee valituksi ja että vapaussoturit saavat myös riigikogussa enemmistön.

Estääkseen sen ja varmistaakseen vallan omiin käsiinsä, tartuttiin Eestissä lainvastaisiin apukeinoihin, julistettiin suojelutila, suljettiin vapaussoturien liitot, vangittiin tuhansia vapaussotureita ilman syytä, peruutettiin jo julistetut vaalit ja lykättiin ne määräämättömään aikaan. Lisäksi on vähän kerrassaan tehty tyhjäksi kansalaisten perustuslaissa määrätyt vapaudet ja oikeudet, hävitetty kokoontumisvapaus, sana- ja painovapaus samoin yhdistymisvapaus j.n.e. Kansalainen voi toimia julkisen elämän areenalla vain silloin, jos hän kehuu hallituksen toimintaa, olkoonpa

põhiseadusega kindlustatud õigused ja vabadused: Tühistatud on koosolekute vabadus, kaotatud on sõna ja trükivabadus, kaotatud on organiseerimisevabadus jne. Kodanik võib avaliku elu areenil tegutseda ainult siis, kui ta valitsuse tegevust kiidab, olgu siis see valitsuse tegevus kuivõrd põhiseadusevastane tahes.

Et sarnasest võimatust ja riiklikule iseseisvusele hädaohtlikust olukorrast pääseda, on tarvilik, et Eesti rahvas kui kõrgem võim riigis ise ütleks oma sõna olukorra lahendamiseks. Selleks esitas kindral A. Larka 20 septembril 1935 aastal riigikogu juhatusele põhiseaduse muutmise ja täiendamise seaduseelnõu.

Esitatud eelnõu esimese osa järele kuuluks muutmisele põhiseaduse §§ 26, 39, 52, 53, 58, 60 ja 85 ning teise osa järele tuleks juurde § 90. Kui lähemalt vaadelda esitatud eelnõu, siis selgub et sisuliselt taotletakse eelnõu esimeses osas ainult põhiseaduse § 26 muutmist, kuna teiste §§ ümberredigeerimine on ettevõetud ainult selleks et põhiseaduse õiget mõtet täpsemalt väljendada ning sellega võtta võimalust põhiseadust meelega valesti tõlgendada.

Maksva põhiseaduse § 26 on sarnasena vastuvõetud 1920 aastal Asutava Kogu poolt ning see jäi 1933 aastal rahvahääletusel muutmata. See § võimaldaski K. Pätsule 12 märtsil 1934 aastal vormiliselt kaitseseisukorda väljakuulutada, kui ta väljamõeldise lendu laskis, et vabadussõjalased valmistavat mässu. Kuna nüüd tegelik elu on näitanud, et kaitseseisukorda, mis tegelikult oli mõeldud rahva huvide ja riigi kaitseks, — on hakatud kasutama väikese klike huvides selleks, et rahvast, kui kõrgemat võimu takistada oma tahtmist teostada — omale esitajaid ja juhtisid valida, — on tarvilik et põhiseaduses määrataks, et kaitseseisukorda saab panna maksma ainult moblisisatsiooni korral ja sõja ajal, ning et ainult siis rahva õigusi ja vabadusi võib riiklikkudes huvides kitsendada.

Esitatud seaduse eelnõu §§ 39, 52, 53, 58, 60 ja 85 on uuesti ümber redigeeritud ja uues redaktsioonis on kategoorilisemalt ja selgemalt väljendatud nõue, et riigivanema ja riigikogu valimised tulevad teostada põhiseaduses ettenähtud ajal ning et neid ei tohi edasilükata ja et riigi-eelarvet saab maksma panna ainult riigikogu otsusega. Samad põhimõtted olid väljendatud ka 1933 aasta oktoobris vastuvõetud põhiseaduses, nagu selgub muuseas ka vabadussõjalaste poolt põhiseaduse muutmise eelnõu juurde välja-antud seletuskirjas. Nüüd aga on Eesti valitsus püüdnud siin põhiseadust teisiti ja võõriti tõlgitseda. Sellest on tekkinud tarvidus veel kord ja kategoorilisemalt neid põhimõtteid rõhutada.

Eelnõu II osa lisab maksvale põhiseadusele juurde § 90, missugune on enam vähem tehniline täiense hallituksen toiminta miten perustuslainvastainen hyvänsä.

Päästäkseen sellaisesta mahdottomasta ja valtiolliselle itsenäisyydelle vahingollisesta olotilasta, on tarpeen, että Eestin kansa korkeimpana voimana valtakunnassa itse sanoisi sanansa olotilan selventämiseksi. Siinä tarkoituksessa esittikin kenraali A. Larka 20 pnä syysk. 1935 riigikogun johdolle perustuslain muutos- ja täydennysehdotuksen.

Esitetyn ehdotuksen ensi osan mukaan olisi muutettava perustuslain §§ 26, 39, 52, 53, 58, 60 ja 85 sekä toisen osan mukaan lisäksi § 90. Tarkastellessa lähemmin tehtyä ehdotusta selvenee, että sisältönsä puolesta muutettavaksi tarkoitetaan ehdotuksen ensi osassa ainoastaan § 26, kun taas toisten pykäläin uudestaanmuodosteluun on ryhdytty ainoastaan sentähden, että voitaisiin tarkemmin ilmaista perustuslain oikea henki ja sen kautta mahdollisuus tulkita lakia tahallisesti väärin.

Voimassaolevan perustuslain § 26:s on sellaisenaan hyväksynyt perustava kansalliskokous v. 1920 ja jäi se 1933 kansanäänestyksessä muuttamatta. Tämä pykälä antoikin K. Pätsille muodollisen mahdollisuuden julistaa suojelustila 12 pnä maalisk. 1934, laskettuaan ensin liikkeelle mielikuvitelman, että vapaussoturit valmistelevat kapinaa. Kun nyt todellisuus on näyttänyt, että suojelustilaa, joka oikeastaan oli ajateltu kansan oikeuksien ja valtion puolustukseksi, — on ruvettu käyttämään pienen ryhmäkunnan mielen mukaan siinä tarkoituksessa, että voitaisiin estää kansaa korkeimpana valtana panemasta toimeen omaa tahtoansa, valitsemasta itselleen edustajia ja johtajia, — on tarpeellista määrätä perustuslaissa, että suojelustilan saa panna toimeen vain mobilisation sattuessa ja sodan aikana, sekä että ainoastaan silloin voi vähentää kansan oikeuksia ja vapauksia valtion hyvää silmällä pitäen.

Esitetyn lakiehdotelman §§ 39, 52, 53, 58, 60 ja 85 ovat uudestaan muodostellut ja uudessa muodossaan ne kategoorisemmin ja selkeämmin ilmaisevat sen vaatimuksen, että riigivaneman ja riigikogun vaalit tulee toimittaa perustuslaissa määrätyllä ajalla, sekä ettei niitä saa lykätä ja että tulo- ja menoarvion saa panna voimaan ainoastaan riigikogu päätöksellään. Samat periaatteet sisältyivät myöskin 1933 vuoden lokakuussa hyväksyttyyn perustuslakiin, kuten muun muassa selviää vapaussoturien perustuslain muutosehdotukseen lisäämästä selostuskirjasesta. Mutta nyt on Eestin hallitus koettanut tulkita perustuslakia tässä kohden toisin ja väärin. Siitä onkin johtunut tarve vielä kerran kategoorisemmin painostaa näitä periaatteita.

Ehdotelman toinen osa lisää voimassa olevaan perustuslakiin §:n 90, mikä sinään on enemmän teknillinen täydennys ja koskee valtion vaaleja perustuslain muuttamisesta johtuvina väliaikoina.

Esitetyssä perustuslain muutosehdotelmassa on erittäin tärkeä III osa, jossa määrätään, että riigiko-

dus ja käsitab riigi valitsemist põhiseaduse muutmise korral tekkivatel vaheagadel.

Esitatud põhiseaduse muutmise eelnõus on eriti tähtis III osa, milles määratakse, et riigikogu ja riigivanema valimised tulevad teostada hiljemalt saja päeva jooksul selle seaduse vastuvõtmisest rahvahääletusel arvates, ning et riigikogu praegune V koosseis asub jälle seadusandlikule tööle. Edasi määratakse eelnõu III osas, et riigikogu valib uue peaministri ja et endine peaminister ametist lahkub ning kui ta seda vabatahtlikult ei tee, siis ta ametist tagandatakse. Edasi, et uus peaminister kutsub ametisse uued ministrid ning et uuteks ministriteks ja peaministriks ei saa olla isikud, kes tegutsenud nendel kohtadel peale 19 märtsi 1934 a .

Nagu nähtub eelnõu sisust tahetakse sellega Eestis uuesti maksma panna põhiseaduslikku ja õiguslikku korda ning kodanikkude vabadused jälle jalule seada. On arusaadav et praegune valitsus kõik rattad käima paneb, et see eelnõu rahvahääletusele ei pääseks, sest rahvas võtaks selle eelnõu vastu ja siis oleks praeguse süsteemi päevad loetud. Riigikogu juhatusest ripub vormiliselt eelnõule esialgne käigu andmine. On selge et valitsus riigikogu juhatust mõjutada püüab. Selles asjas tehtav riigikogu juhatuse otsus on ajalooline ja näitab, kas riigikogu juhatusel on küllalt selgroogu ja julgust põhiseadusliku korra kaitsmiseks Eestis.

Kindral Larka poolt astutud samm näitab ka ühtlasi, et vabadussõjalased Eestis oma põhimõtete elluviimisel ja põhiseadusliku korra eest võitlemisel viimase võimaluseni seaduslikust taktikast tahavad kinni pidada.

gun ja riigivaneman vaalit tulee panna toimeen viimeistään sadan päivän kuluessa laskien siitä, kun laki kansanäänestyksessä hyväksyttiin, sekä että riigikogun nykyinen, V:s kokoonpano ryhtyy jälleen lakiasäätävään työhön. Edelleen määrätään ehdotuksen III:ssa osassa, että riigikogu valitsee uuden pääministerin, sekä että entinen ministeri eroaa virastaan, sekä että, jos hän ei sitä tee vapaaehtoisesti, niin hänet eroitetaan. Edelleen, että uusi pääministeri kutsuu virkaan uudet ministerit, sekä että henkilöt, jotka ovat toimineet ministerien paikoilla maaliskuun 19 p:n jälkeen 1935, eivät saa tulla pää- eikä muiksikaan ministereiksi.

Kuten ehdotuksen sisällöstä käy selville, tahdotaan sillä Eestissä uudestaan saattaa voimaan perustuslaillinen ja oikeudellinen järjestys sekä pystyttää jälleen kansalaisvapaudet. On ymmärrettävää, että nykyinen hallitus panee käymään kaikki rattaat, jotta ei tämä ehdotus pääsisi kansanäänestykseen, sillä kansa hyväksyisi tämän ehdotuksen ja silloin olisivat nykyisen järjestelmän päivät luetut. Ehdotuksen toimeenpanon alku riippuu muodollisesti riigikogun johdosta. On selvää, että hallitus koettaa painostaa riigikogun johtoa. Tässä asiassa tehtävä riigikogun johdon päätös on historiallinen ja näyttää onko riigikogun johdolla kyllin selkärankaa ja rohkeutta puolustaa perustuslaillista järjestystä Eestissä.

Kenraali Larkan astuma askel näyttää samalla, että Eestin vapaussoturit periaatteittensa toimeenpanossa ja perustuslaillisen järjestyksen puolesta taistellessaan tahtovat käyttää viimeisimpään mahdollisuuteen asti vain laillisia keinoja.

Niin muuttuu miesten mieli.

Kun Eestin vapaussoturit lokakuun 14—16 p:nä 1933 saavuttivat suuren vaalivoittonsa ja heidän esittämänsä perustuslain muutosehdotus tuli hyväksytyksi, antoivat muutamat poliittiset tekijät Eestissä lausuntoja eräälle suomalaiselle lehdelle. He lausuivat ilonsa siitä, että diktatuurivaaraa ei sittenkään ole olemassa. Seuraavassa pari huomattavaa lausuntoa:

KENRAALI LAIDONER:

En pelkää minkäänmoista diktatuuria, sillä en luule rintamamiesten puoltavan sitä, vaan haluavat he säilyttää entisen demokraattisen järjestyksen. Päinvastaisessa tapauksessa kansaamme uhkaisi suuri vaara ja niin olisi erittäinkin nyt, kun Euroopan elämässä voi tulla muutoksia ja vaikeuksia — suurempia kuin kukaan tähän asti on saattanut aavistaakaan.

KONSTANTIN PÄTS:

Ei voi kieltää, että uudessa perustuslaissa on teoreettisia puutteellisuuksia, mutta ne eivät ole sellaisia, että kansa uuden valtiomuodon kautta perusteellisesti muuttaisi tähänastisen valtiojärjestyksensä ja siirtyisi diktatuuriin. Niitä maksimaali-oikeuksia, jotka presidentti uuden perustuslain mukaan saa, ei ruveta käyttämään joka päivä.

Minun käsittääkseni ei uudessa perustuslaissa ole vaaraa demokraattiselle valtiomuodollemme.

Eesti rahva au kaitseks.

Artur Sirk puhuu.

Eestin kansan kunnian puolesta.

Alates 12 märtsist 1934 a. kuuleme Eestis peaaegu igapäev Eesti valitsuse liikmetelt ja loeme valitsuse ajakirjandusest, et Eesti rahvas olla haige ja poolhullu, ning ei osata enam üldse seisukohta võtta riigielu küsimustes, mille tõttu ka rahvale ei anta võimalust riigivanema ja riigikogu valimiste kaudu oma tahtmist väljendada ja riigielu juhtimisest osa võtta.

Se valitsuse seisukoht, millega ta katsub oma põhiseadusevastast tegevust õigustada, — on läbipaistev ebatõde ja Eesti rahva au rüvetamine. See on Eesti rahvuse alaväärtustamine, millega raske hoop antakse eestlase rahvuslikule uhkusele ja iseteadvusele.

Ja kes teotab sarnasel kombel Eesti rahvast? Kes õõnistab sarnasel kombel Eesti riigi iseseisvuse aluseid? Meie teame ju, et iseisva riigina leidsime tunnustust välisriikkidelt peamiselt selle tõttu, et suudsime neid veenda Eesti rahva küllaldases poliitilises küpsuses ja kõrges arenemiseastmes, et ise korraldada ja valitseda oma riikki. Kas on ned eestlase alaväärtustajad võõrad Eesti riigi ja rahva vaendlased? Ei ned on omad Eesti mehed, kes praegu täiesti põhiseadusevastaselt võimu oma käes hojavad ega lase rahvast valida omale esitajaid ja juhtisid. Valitsus on kaotanud Eesti riigis õikusliku ja seadusliku korra ja asendanud selle omavoliga ja jämeda võimupoliitikaga. Kusjuures selleks, et aga ise võimul püsida

Alkaen 12:sta pstä maalisk. 1934 me kuulemme Eestissä melkein joka päivä Eestin hallituksen jäseniltä ja luemme hallituksen sanomalehdistä, että Eestin kansa on muka sairas ja puolihullu, sekä ettei osata yleensä enää arvostella valtioelämän kysymyksiä, minkä vuoksi kansalle ei suoda mahdollisuutta riigivaneman ja riigikogun vaalien kautta ottaa osaa valtioelämän johtoon.

Se hallituksen kanta, jolla se koettaa tukea perustuslainvastaista toimintaansa, on läpinäkyvän valheellinen ja Eestin kansan ryvettämistä. Se on Eestin kansallisuuden aliarvioimista, jolla annetaan raskas isku eestiläisen kansalliselle ylpeydelle ja itsetietoisuudelle.

Ja kuka sillä tavoin loukkaa Eestin kansaa? Kuka siten kaivaa maata Eestin valtion alta? Mehän tiedämme, että itsenäisenä valtiona saimme tunnustusta ulkomailta pääasiallisesti sen vuoksi, että jaksoimme vakuuttaa heidät Eestin kansan poliittisesta kypsyydestä ja korkeasta kehityskannasta järjestääksemme ja hallitaksemme itse omaa valtiotamme. Ovatko nuo eestiläisyyden halveksijat vieraita Eestin kansan ja valtion vihollisia? Ei, ne ovat omia Eestin miehiä, jotka nyt perustuslainvastaisesti pitävät valtaa omissa käsissään eivätkä anna kansan valita itselleen edustajia ja johtajia. Hallitus on hävittänyt Eestissä oikeudellisen ja laillisen järjestyksen ja korvannut sen mielivallalla ja karkealla väkivaltapolitiikalla. Samal-

teotatakse tervet rahvast ja kistakse rahva au porisse.

Alates 12. märtsist on Eesti valitsus põhjendanud oma sammusi kahe suure valega: 1. vabadussõjalased olla riigipööret kavatsenud ja selle ärahoidmiseks olla tarvis olnud kaitseseisukorda: ning 2. Eesti rahvas olla palavikus haige, otsustamisvõimetu, ning selle tõttu olla tarvis olnud valimisi edasi lükata. Esimene vale on lõpulikult selgitatud ja ümber lükatud vadussõjalaste kohtuprotsessiga, kus vabadussõjalaste riigipöörde süüdistust üldse ei juletud esitadagi, nii naervääriseks osutus see toimepandud juurdlusel. Et ka valitsuse väide rahva haigusest ja otsustamisvõimetusest vale on, selgub igaühele, kes vähegi tahab kaaluda viimaste aastate poliitilisi sündmusi Eestis. On teada, et põhiseaduse muutmise küsimus alates 1931 a. vabadussõjalaste kongressist saadik põnevalt päevakorral seisis. Edasi on ka teada, et põhiseaduse muutmise küsimuses arvamised teravalt lahku läksivad. Ja ometigi toimis rahvas tervelt kolmel rahvahääletusel äärmise endavalitsemise ja distsipliiniga, vaatamata sellele, et rahva endavalitsemise vastu isegi provokatsioonilisi abinõusid tarvitadi. Edasi järgnevad 1934 aasta jaanuaris omavalitsuse valimised, millest rahvas jällegi suure endavalitsemisega osavõtab, olgugi et poliitilised vaated lahku lähevad. Ja 1934 a. märtsi kuus algavatel riigivanema kandidaatidele allkirjade andmisel valitseb jällegi täieline kord. Muidugi kees esitatud kandidaatide ümber võtlus, kuid ilma selleta ei ole riigivanema vaba valimine üldse võimalik ega mõeldav. Kõik see rahva suhtumine rahvahääletustesse, valimistesse ja riigivanema kandidaatidele soovitusallkirjade andmisesse ning rahva elav huvi nende vastu on tõendused rahva poliitilisest küpsusest, kainest otsustamisvõimest ja tahtmisest osavõtta riigielu juhtimisest põhiseaduslikus korras. Rääkida siin rahva otsustamisvõimetusest ja haigusest on võimatu.

Veel 24 jaanuaril 1934 aastal uue põhiseaduse maksmahakkamise puhul peetud kõnes kriipsutab K. Päts ise alla Eesti poliitilist küpsust ja kainust, millega rahvas on toiminud põhiseaduse rahvahääletustel. Kuid vaevalt paar kuud hiljem, 12. märtsil, kuulutab seesama K. Päts rahva haigeks. Mis siis on vahepeal juhtunud? Rahvas on ikka jäänud endiseks. Kuid riigivanema kandidaatidele soovitusallkirjade andmisel on selgunud väikene tõsiasi, et Eesti rahvas K. Pätsu tõenäolikult riigivanemaks ei la voidakseen itse pysyä vallassa loukataan koko kansaa ja vedetään kansan kunnia lokaan.

12:sta pstä maalisk. 1934 on Eestin hallitus pohjustanut toimensa kahdelle suurelle valheelle: 1) Vapaussoturit ovat muka suunnitelleet vallankmousta ja siitä välttyäkseen oli suojelutila muka tarpeellinen; ja 2) Eestin kansa on muka kuumesairas, kykenemätön päätöksiä tekemään, ja siksi on ollut tarpeellista lykätä vaalit toistaiseksi. Edellinen valhe on lopullisesti selvitetty ja kumottu vapaussoturien oikeusjutussa, jossa syytöstä vapaussoturien vallankumouksesta ei yleensä julettu esittääkään, niin naurettavaksi se osottautui toimeenpannuissa tutkimuksissa. Että hallituksen väite kansan sairaudesta ja kykenemättömyydestä päättämään on myöskin vale, käy selväksi jokaiselle, joka vähänkin tahtoo punnita viime vuosien poliittisia tapauksia Eestissä. Tiedetään, että kysymys perustuslain muuttamisesta oli jännittävänä päiväjärjestyksessä aina vapaussoturien kangressista alkaen v. 1931. Lisäksi tiedetään, että mielipiteet perustuslain muuttamisesta olivat hyvinkin erilaiset. Ja kuitenkin kansa vieläpä kolmissa vaaleissa toimi äärimmäistä kuria ja järjestystä noudattaen huolimatta siitä, että kansan itsehillintää vastaan käytettiin jopa provokatoorisia keinoja. Edelleen seurasivat tammikuussa 1934 kunnanvaltuustojen vaalit, joihin kansa jälleen osallistui noudattaen suurta itsehillintää, huolimatta siitä, että poliittiset mielipiteet olivat eroavat. Ja vuoden 1934 maaliskuussa alkavissa riigivaneman koevaaleissa vallitsee taasen täydellinen järjestys. Tietenkin oli ehdokkaista taistelua, mutta ilman sitä ei riigivaneman vapaa valitseminen yleensä ole mahdollinen eikä ajateltavissa. Kaikki tuo kansan suhtautuminen kansanäänestyksiin, vaaleihin ja riigivaneman koevaaleihin ja vilkas osanotto niihin on todisteena kansan poliittisesta kypsyydestä, terveestä päätöksenteko-kykyisyydestä ja tahdosta ottaa osaa valtioelämän johtoon perustuslaillisessa järjestyksessä. On mahdotonta tässä puhua kansan kykenemattömyydestä ja sairaudesta.

Vielä 24 pnä tammik. 1934 uuden perustuslain voimaanastumisen hetkellä K. Päts itse alleviivaa Eestin poliittistä kypsyyttä ja terveyttä, jota kansa on osoittanut perustuslakiäänestyksissä. Mutta tuskin kaksi kuukautta myöhemmin, 12 pnä maalisk. julistaa sama K. Päts kansan sairaaksi. Mitä sillävälin siis on tapahtunut? Kansa on yhä pysynyt samana. Mutta riigivaneman koevaaleissa on selvinnyt pieni

vali: antud allkirjade arvu järele seisis K. Päts kolmandamal kohal. Sünnib ennekuulmatu asi Eesti rahva ajaloos: valitsus kelle ülesndeks peaks olema Eesti rahva au ja hea nime kõrgelhoidmine, tallab rahva au hoolimatult porisse, seletab, et rahvas on poliitiselt arenematu, ebaküps ja haige, ja et rahvas ei saa usaldada oma juhtide valitsemist.

Paistab, et kui siin üldse haigusest võiks rääkida, siis küll ainult nende juures, kes samase ennekuulmatu pöörase teotuse välja on mõelnud ning Eesti rahvale näkku paiskanud.

Mehed, kes igal sobival ja sobimatul juhusel lendu lasevad sõnakõlksusi demokraatiast, on nähtavasti unustanud et demokraatliku juhtimise suur põhimõte on lahutamatu rahva usaldusest, et demokraatlik juht võimu teostab ainult rahva esitajana, ning nii kaua, kui rahvas teda usaldab. On selle juures iseendast mõistetav, et demokraatlik juht kunagi rahvale takistusi ei tohi teha oma arvamise avaldamises ja oma esitajate kontrollimises põhiseaduslikus korras.

Need põhimõtted on ka läbiviidud Eesti rahva poolt oktoobris 1933 a. vastuvõetud põhiseaduses. Selle põhiseaduse võttis rahvas vastu suures üksmeeles selleks, et seda põhiseadust täidetaks tema mõtte kohaselt.

Eesti rahvas ei luba, et väike võimuhaarajate klike oma huvides ja haiglases võimuahnuses rahva otsuse välja naeraks ja põhiseaduses ettenähtud rahva õigused ja vabadused jalge alla tallaks.

Eesti rahvas seab jalule oma au.

Eesti rahvas seab jalule oma riigis põhiseaduslikku ja õigusliku korra.

tosiasia, että Eestin kansa ei todennäköisesti valitse K. Pätsiä riigivanemaksi: annettujen allekirjoitusten mukaan hän oli kolmannella sijalla. Nyt ei enää valita keinoja. Tapahtuu ennenkuulumaton asia Eestin historiassa: hallitus, jonka tehtävänä pitäisi olla Eestin kunnian ja hyvän nimen korkealle nostaminen, tallaa kansan kunnian holtittomasti lokaan, selittää, että kansa on poliittisesti kehittymätön, epäkypsä ja sairas, ja ettei sille voi uskoa johtajiensa valitsemista.

Näyttää siltä, että jos yleensä voi puhua sairaudesta, niin vain niiden sairaudesta, jotka ovat keksineet tuon samaisen, ennenkuulumattoman loukkauksen ja heittäneet sen Eestin kansalle vasten kasvoja.

Miehet, jotka joka sopivana ja sopimattomana hetkenä puhuvat heliseviä sanoja demokratiasta, ovat nähtävästi unohtaneet, että demokraattisen johtamisen suuri periaate on eroittamaton kansan luottamuksesta, että demokraattinen johtaja käyttää valtaa ainoastaan kansan edustajana ja niin kauan kuin kansa häneen luottaa. Tällöin on itsestään ymmärrettävää, ettei demokraattinen johtaja koskaan saa asettaa esteitä kansan oman mielipiteen julkitulolle ja edustajiensa kontrolloinnille perustuslaillisessa järjestyksessä.

Nämä periaatteet ovatkin saatetut voimaan Eestin kansan lokakuussa 1933 hyväksymässä perustuslaissa. Tämän perustuslain kansa hyväksyi suuresti yksimielisenä siinä tarkoituksessa, että sitä käytettäisiin myöskin kansan mielen mukaan.

Eestin kansa ei salli sitä, että pieni vallananastajien joukko omien tarkoitusperiensä ja sairaan vallanhimonsa vuoksi nauraisi kansan päätökselle ja polkisi jalkainsa alle perustuslain suomat kansan oikeudet ja vapaudet.

Eestin kansa nostaa pystyyn kunniansa.

Eestin kansa nostaa pystyyn valtakunnassaan perustuslaillisen ja oikeudellisen järjestyksen.

Naapurimaassamme vallitsevan murroskauden johdosta on Sinimusta-lehti pyytänyt kirjoituksia eräiltä eestiläisiltä henkilöiltä. Eestissä vallitsevien olosuhteiden vuoksi emme kuitenkaan ole voineet mainita kirjoittajien nimiä.

Kuvia E.V.L:stä ennen diktatuuria.

Artur Sirk laskee seppeleen tuntemattoman sotilaan haudalle Tallinnassa. Takana m.m. kenraalit Larka ja Laidoner(!)

Artur Sirk

Tuntemattoman sotilaan haudalla.

a joukkoaan.

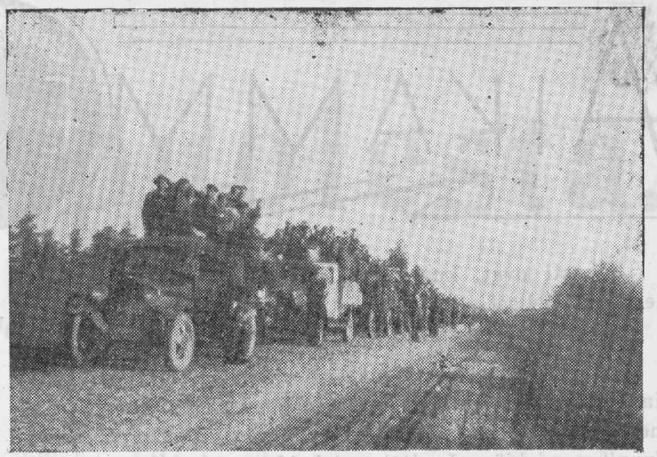

Vapaussotureita saapuu kaupunkiin.

Matkalla tuntemattoman sotilaan haudalle.

Kun marssi kadulla oli kielletty, kuljettiin jalkakäytävillä.

AIKAMME ILMIÖITÄ

Pahasti ovat, kuulemma, vapaussoturit Eestissä jälleen menetelleet.

Eihän sitä oikein kehtaa kertoakaan!

Demokratian »puolustuksen» yhteisrintama pohjoiseen ja etelään Suomenlahdesta on jo puolentoista vuoden ajan heille opettanut, että heidän on oltava *diktatuurin ja väkivallan* miehiä. Ja jotta se heidän päässään paremmin pysyisi, istutettiin heidät diktatuuriasetuksella linnaan. Yksinäisyydessä kun tunnetusti parhaiten oppii.

He saivat istua siellä kuka kuukauden, kuka viisi, kahdeksan, kymmenen tai kahdeksantoista kuukautta. Aina oppivaisuuden mukaan tietenkin. Ja linnasta päästyä heille sitten näytettiin, kun eivät sitä vieläkään tienneet, mitä diktatuuri on.

Ja siinä ohessa näytettiin muullekin kansalle aina riigikogua myöten, millaista se diktatuuri nyt oikeastaan on.

Hammaslääkäritkin, kuulemma, ovat nyt Eestissä muuttaneet alaa. Se ammatti kun ei enää lyönyt leiville. Suun avaaminenkin, näet on kerta kaikkiaan dekreetillä kielletty!

Olisi siis tosiaankin luullut vapaussoturienkin sen oppineen. *Mutta mitä nuo onnettomat jälleen ovat tehneet?*

Tämä on surkeata kertoa, mutta totuuden täytyy päästä ulos.

He ovat jättäneet riigikogun johdolle alotteen *kansanäänestyksestä kansanvallan palauttamiseksi!*

Me käsitämme, että riigikogun johto jo vähemmästäkin jähmettyi.

Kansanäänestys ei enempää kuin kansanvaltakaan nyt kerta kaikkiaan mahdu *diktatuuriohjelmaan!*

Kaiken sen opetuksen jälkeen, jota vapassotureille oli annettu, ei tuollainen alote siis voinut olla muutta kuin ennenkuulumatonta röyhkeyttä — — —

Mutta demokratian itsepuolustajat ovat Eestissä jalo- & pitkämielisiä. He *eivät* panneet vapaussotureita takaisin linnaan, minne he tämän jälkeen epäilemättä olisivat kuuluneet, vaan torjuivat tuon kansanvaltaa vaarantavan yrityksen *melkein laillisesti.*

Riigikogun demokraattinen johto siis ensin tutki, oliko esitys kansanvallan palauttamisesta jätetty sisään *laillisessa järjestyksessä.* Se oli sitä, valitettavasti, vaikka sitä koko päivä tutkittiin!

Kansanvallan pelastamiseksi kokoontui riigikogun johto tämän vakavan käänteen jälkeen uudelleen. Se tutki papereita vielä toisenkin päivän. Ehkä ei itse alote ollut aivan viimeistä piirtoa myöten *laillinen!*

Se oli, sitäkin, valitettavasti — — —

Kansanvallan pelastajat kalpenivat.

Ensihätään kutsui itse riigivanem julkisen sanan koolle. Julkinen sana sai ohjeet olla hiiskumattakaan kansanvaltaa vapaussoturien taholta jälleen uhkaavasta vaarasta.

Rauha ja järjestys kun on maassa toki säilytettävä.

Ja sitten — ja tässä pääsi riigikogun johdon rinnasta suuri helpotuksen huokaus — riigivanem antoi *dekreetin.*

Siinä dekreetissä todellisen kansanvallan vaatimattomuudella kevennettiin riigikogun johdon raskasta taakkaa. Avuliaasti on se jo tähänkin asti ollut vapautettu riigikogun johtamisen suuresta vaivasta. Ja nyt se johdonmukaisesti ja todella kansanvaltaisesti vapautettiin myös kansanäänestysehdotusten käsittelystä.

Riigivanem itse otti tuollaiset ikävyydet ratkaistakseen. Ja paremman selvyyden vuoksi hän ratkaisi ne heti, silmäpilkk, *kielteisesti* — — —

Mutta kansa oli, julkisen sanan varoittelusta huolimatta, *sittenkin tullut levottomaksi* Se kun oli sittenkin saanut hajua asiasta!

Monet ovat vaarat demokratian jalon itsepuolustuksen ympärillä.

Riigikogun johto, joka myöskin oli käynyt levottomaksi, kapusi kiireesti Patkulinportaita Toompealle. Se tuli anomaan kansanvallan nopeata pelastusta noiden hirveitten diktatuurimiesten kourista.

Kansa, kuten sanottu, oli näet käynyt levottomaksi!

Patkulinportaitten yläpäässä se kuitenkin sai iloisen tiedon.

Kansanvalta oli jo pelastettu!

Demokratian puolustajat, näet olivat, jo keksineet nerokkaan puolustuskeinon. Kansanvallan pelastamiseksi olivat he itsekin tehneet *äänestysalotteen ehdottoman yksinvallan toteuttamisesta Eestissä!*

? ? ? ? ?

Riigikogun johto ei heti pelastusta käsittänyt. Vaikka se olikin niin yksinkertainen.

Missä näet hammaslääkäritkin jo ovat saaneet muuttaa ammattia ja julkinen sana on oikeassa komennossa, siellä on yksi alote *yhtä hyvä kuin toinenkin.* Ja siellä voi vaikka pistää yhden alotteen toisen sijalle. Ja saada kansa vihdoinkin uskomaan, että *vapaussoturit todellakin ovat oikeita diktatuurimiehiä!*

Ellei joku sitä ymmärrä, menköön toki Eestiin oppimaan!

Antti Suomenpoika.

K. Kurko:

Isänmaan puolesta.

Kuvaus Eestin vapaussodasta v. 1919.

»Kuka haluaa lähteä vaaralliselle tiedusteluretkelle?» Sanottuaan tämän kapteeni katseli edessään seisovaa äänetöntä miesryhmää ja kun vastausta ei heti kuulunut mutisi itsekseen: »Arvasinhan sen, miehet eivät voi enää tätä kestää; kaksitoistapäiväinen taistelu on uuvuttanut vahvimmatkin.»

»Minä», kajahti samassa huuto ja kapteenin eteen astui 16-vuotias vapaaehtoinen Jaan Lane seisahtuen jäykkään asentoon esimiehensä eteen. Hymy kirkasti kapteenin väsyneitä piirteitä, hänen silmäillessään voimakkaan näköistä, repaleiseen asetakkiin pukeutunutta nuorukaista. Kapteenin mielessä risteilivät monet ajatukset — poika on vielä liian nuori ja kokematon moiselle retkelle, mutta toisaalta on hän ainoa vapaaehtoinen ja vaan sellaisella on onnistumisen mahdollisuuksia.

Viitaten poikaa seuraamaan, katosi kapteeni maanalaiseen kämppäänsä.

Lepattavan kynttilän liekin valossa katseli tuikea silmäpari kenttätuolilla istuvaa nuorukaista. »Miksi ilmoittauduit? Retki on vaarallinen ja voit menettää nuoren elämäsi sillä matkalla.»

»Velvollisuuteni, herra kapteeni, on antaa elämäni jos tarvitaan Isänmaan puolesta ja tuntiessani hyvin seudun voin paremmin kuin moni muu suorittaa tehtävän.»

Äänetönnä puristi kapteeni sotilaan kättä, otti sitten pöydältä kartan, kumartui sitä tarkastamaan ja ryhtyi selostamaan tehtävää.

»Ryssän puolella on tänään ollut epäilyttävän hiljaista. Ilmeisestikin tulevat he pian hyökäämään, tai on bolshevikeilla joku muu koiruus mielessä. Meidän on saatava nopeasti tietoja heidän suunnitelmistaan ja sinä olet nyt mies niitä hankkimaan. Puhuthan venättä kuin perinnöllinen hapankaalin syöjä. Pujahdat Narva-joen yli iltahämärissä, koetat rintaman takana päästä keskusteluihin sotamiesten kanssa, mutta varo juutalaisia komissareja, ne pahukset vainuavat jokaisessa vieraassa epäilyttävää. Niin pian kuin olet tehtäväsi suorittanut palaat tänne. Mene poikani uskoen Jumalaan, lopulliseen voittoomme ja maamme suureen tulevaisuuteen.»

— — — — — — —

Uskomattomin ponnistuksin, paksussa hangessa kahlaten oli Jaan Lanen onnistunut pujahtaa vihollisen selkäpuolelle. Venäläisen sotilasmanttelin taskuun oli kapteeni eronhetkellä pistänyt kellonsa ja sirotekoisen automaattipistoolinsa jota nuori vapaaehtoinen oli aina ihaillen katsellut. Kapteeni on kunnon mies, mietti Jaan, astuen samassa rohkeasti erään talon ovesta sisään. Suuri tupa oli aivan täynnä pahalta tuoksuvia ryssiä, raskaat mahorkka-tupakan aikaansaamat savupilvet leijailivat katon rajassa ja karkeaa puheensorinaa kuului kaikkialta. Kukaan ei välittänyt Jaanista, joka rauhallisesti ojentautui vielä vapaana olevalle paikalle lattialla.

»Huomenna sitä hyökätään viimeisen kerran, mutta painellaankin samalla Tallinnaan asti», kehuskeli eräs limppua ahmiva ryssä toverilleen kovalla äänellä.

»Oikein toveri. Jos vain kirotut virolaiset eivät

ole saaneet vihiä hyökkäyssuunnastamme ja vahvistaneet Saala—Marienhoffin lohkon puolustusta, niin sota loppuu parissa päivässä. Suomalaiset lahtaritkaan eivät kerkiä heille apuun.» — »Pitäkää suunne kiinni koirat», kajahti aliupseerin vihainen ääni, »täälläkin voi joku tsuhna meitä kuunnella». — »Mistäpähän he tänne uskaltaisivat», murahti limppua hotkiva ryssä, muuttaen kuitenkin puheen aihetta.

Jaanin sydän tykytti haljetakseen ja oikein hän pelkäsi, että vieressä makaava ryssäkin sen kuulisi. Heti ei sopinut lähteä uloskaan, jotta ei olisi herättänyt epäluuloa. Manttelinsa alla risti nuorukainen kätensä kuiskaten hiljaa oppimansa rukouksen ja lisäten: »Hyvä Jumala, auta minua pääsemään nopeasti kapteenin luo, että ennättäisivät toimittaa apua uhattuun paikkaan.»

Aamuyöllä onnistui Jaanen painua pihalle ja sieltä läheiseen metsikköön. Kaukana välkkyi heikon kuutamon hopeoima Narva-joki, Viron armeijan luonnollinen turva ja sitä kohti oli ponnisteltava. Ryömien ja välillä juosten saapui nuorukainen viimein joen itärannalle. Aamu alkoi jo sarastaa, vaikeuttaen suuresti matkamiehen retkeä, mutta yli on mentävä, päätti Jaan ja uskaltautui avoimelle jäälle. Ryömien pääsi nuorukainen keskelle jokea, mutta sitten kuului kiukkuinen huuto läheltä: »Ktoo tam? Stoij!» (Kuka siellä? Seis!) Jaan koetti tekeytyä mahdollisimman näkymättömäksi, mutta vainolainen huomasi hänet sittenkin ja seuraavassa tuokiossa erotti Jaan edessään olevasta lumikasasta sukeltavan esiin kiväärillä varustetun punasotilaan. Mitä sitten tapahtui kävi nopeasti. Kapteenin pistooli ilmestyi taskusta, laukaus pamahti ja ryssä jäi liikkumattomaksi puristaen suonenvedon tapaisesti asettaan.

Nyt on nopeus tarpeen, päätteli Jaan, lähtien samalla juoksemaan joen länsirantaa kohti. Hänen takanaan kuului sarja laukauksia, mutta nuorukainen vain juoksi ajatellen: »kapteenin luo nopeasti».

Äkkiä tunsi Jaan viiltävää kipua selässään menettäen samalla tajuntansa ja kaatui nietokseen. Luoti oli tunkeutunut vasemman lapaluun alta sisään.

— — — — — — —

Parin tunnin kuluttua heräsi Jaan leikkauspöydältä, jonka ääressä nuorukaisen harhaileva katse huomasi kapteeninsa.

»Herra Kapteeni, ryssä hyökkää lohkolla Saala—Marienhoff vielä tänään vahvoilla joukoilla. Apua — — — Apua sinne — — — pian.» Viimeiset sanat tulivat kuiskauksena pojan huulilta. Minuutin verran puristi kapteeni vapaaehtoisen kuolevan kättä. Jaan kohottautui vielä vähän, katsoi viimeisen kerran päällikköään kuiskaten: »Vapaa Isänmaa» ja veti heti sen jälkeen viimeisen henkäyksensä. —

Klo 17 alkoi ryssän tuima hyökkäys, kohdaten aavistamattoman kovaa vastarintaa. Kerta toisensa jälkeen tekivät harmaat aallot syöksynsä, murtuen virolaisten joukkojen rautaisiin puolustusasemiin. Klo 10 illalla oli ryssän turvauduttava vuorostaan puolustukseen, virolaisten hurjan vastahyökkäyksen vuoksi. Puolen yön aikaan pakenivat kurittomat bolshevikkijoukot taistelukentältä ryöstäen ja huutaen. Ratkaiseva voitto oli saavutettu 30. 10. 1919.

Vapaaehtoinen Jaan Lane haudattiin upseerille kuuluvilla juhlallisuuksilla Narvan hautausmaahan, ja siinä tilaisuudessa piti hänen kapteeninsa ikimuistettavan muistopuheen nuoren sankarin haudalla.

Samana päivänä allekirjoitettiin välirauha.

SANOMALEHTI „UUSIMAA"
PORVOO, RUNEBERGINK. 33
PUH. TOIMITUS 274, KONTT. 127
Uudenmaan vanhin suomenkielinen maaseutulehti. Edullinen ilmoitusväline.

UUSIMAAN KIRJAPAINO
PORVOO, RUNEBERGINK. 33.
PUHEL. 127
Suorittaa kaikkea alaan kuuluvaa työtä huokealla.

TAISTELUN TIETÄ.

KIRJ. A. V. PERÄLÄ.

TAISTELUN TIETÄ
ALUSTA LOPPUHUN SAAKKA
KÄSKYSI KULKEA ON
KESKELLÄ AHDINGON
HARTEILLA HUOLIEN TAAKKA.

TAISTELUN TIETÄ
SAAVUTAT TAHTOSI MÄÄRÄN,
USKOSI KORKEA KUN
KESTÄVI KOETTELUN,
VÄLTÄT SÄ VALHEEN JA VÄÄRÄN.

VOITTOSI TIELLÄ
KIRKKAUS OPPAANA SULLA.
VÄISTYÄ SAA SINÄ ET,
YKSIN SÄ TAISTELET
KÄSKYNÄ MÄÄRÄHÄN TULLA.

RATSUMIES HARTIKKA.

Kirjoittanut MARTTI SANTAVUORI.

(Jatkoa.)

XIII LUKU.

„Hei, Simuna-veikko. Kuinkas nyt suukku pannaan?» Hartikka kysyi väkinäisesti nauraen. »Kuuletko noita kavionkopsahduksia? Ne ovat puolalaisten.»

»Ihmettelenpä, keitä he ovat saaneet vastaansa.»

»Sitäkö sinulla nyt on aikaa ihmetellä.»

»Miehellä ei saa koskaan olla niin kiirettä, ettei ehdi vetää päätään ketunraudoista.»

»Vedähän nyt itsesi alas satulasta. Ja vilkkaasti, poikaseni. Anna tänne se köysi; no niin, toimihan joutuin, muuten saamme molemmat riippua köyden jatkona koristamassa etelä-virolaista metsämaisemaa.»

Simuna käsitti heti, mikä oli Hartikan tarkoitus. Hän hyppäsi satulasta. Hartikka sitoi parhaillaan puolalaisen käsiä.

»Pistä hänelle palikka suuhun, ja äkkiä; tässä ei ole aikaa katsoa, kuinka lujalle se tulee, pääasia että se on kyllin lujassa.»

Simuna teki työtä käskettyä. Puolalainen oli pian sidottu ja tehty puhekyvyttömäksi. Molemmat hevoset sidottiin kiinni toisiinsa. Hartikka piteli hevosia sillävälin, kun Simuna kiskoi tiensivussa makaavaa hevosenraatoa läheiseen metsään. Kavionkumahtelu kuului jo aivan läheltä. Simuna oli suupalikan laitettuaan ensi töikseen taittanut Hartikalle valtavan raipan. Hartikka katsoi nyt hetken tulleen. Puolalaiset voivat ilmestyä näkyviin minä silmänräpäyksenä tahansa. Hän laski hevoset irti ja antoi niille raipasta sellaisen lähtösäväyksen, ettei tarvinnut pelätä niiden aivan pian pysähtyvän. Hän tahtoi päästää puolalaiset takaa-ajajat ihan hevosten kintereille lisätäkseen takaa-ajajien intoa. Se oli välttämätöntä siitäkin syystä, että riehaantuneet hevoset pysyisivät niille annetussa suunnassa. Jos välimatka oli suuri, pysähtyisivät yhteen sidotut hevoset ja jäisivät odottamaan takaa tulevia.

Hartikka pääsi töintuskin takaa-ajavien puolalaisten jaloista tiensivuun. Pimeässä kukaan ei nähnyt häntä hänen livahtaessaan tieltä. Kestäisi varmasti pitkän ajan, kunnes puolalaiset huomaisivat petoksen. Mutta heidän tilanteensa, Hartikan ja Simunan nimittäin, ei ollut tästä kepposesta huolimatta paljonkaan parempi. Hirttonuora oli vältetty — mutta kuinka pitkäksi ajaksi?

»No, herrani ja esimieheni, mitä nyt aiot tehdä? Simuna kysyi, takaa-ajavan puolalaisjoukon pyrähdettyä ohitse.

»Katsella vähän ympärilleni ja levätä. Ei kai sinulla satu olemaan mitään syötävää?»

»Ei, ei satu nyt tällä kerralla. Minun syötäväni livistävät parhaillaan pohjoista kohden kahdessa satulalaukussa niin nopeasti kuin neljä hevosenjalkaa kerkiää virstoja nielemään. Siellä menevät minun ainoat syötäväni. — Mutta, ellen erehdy, makaavat herran omat syötävät tuossa muutaman kyynäräin päässä kaikessa rauhassa.»

»Tarkoitatko hevosenlihaa?»

»Tarkoitan herra esimieheni satulataskujen sisältöä.»

»Niissä ei valitettavasti ole mitään.»

»Katsotaan nyt kuitenkin. — Eihän sitä koskaan tiedä, mitä hyvä ratsupalvelija voi aikaansaada omasta aloitteestaan.»

Hartikka kohautti olkapäitään. Hän oli istuutunut mättäälle ja katseli taivasta. Simuna oli ollut oikeassa. Kajasti yhä selvemmin. Parin tunnin päästä olisi täysi päivä. Mihin silloin oli ryhdyttävä? Kunpa olisi edes hiukan tuntenut seutuja. Mutta olihan heillä joka tapauksessa se mahdollisuus, että tietä pitkin kulkemalla tulisivat omiensa luokse. Kaksi-kolmekymmentä virstaa? — Olihan sitä totuttu marssimaan pitempiäkin matkoja. Tämän touhun jälkeen ei uni olisi hullummaksi. Mutta sotilas sai tottua ottamaan unensa silloin kun siihen oli aikaa. Ja nyt ei sitä ollut. Hartikka päätti kuitenkin hetkisen levähtää.

Sillävälin Simuna tutki toverinsa satulataskuja ja palasi pian mukanaan pullo viiniä ja ruokaliinaan käärittyä hirvenlihaa. Hartikka huudahti ilosta viinipullon nähdessään.

»Siunattu mies se Tuomas,» Hartikka huudahti. »Enkö minä sitä sanonut, kun kehoitin ottamaan Tuomaan ratsupalvelijaksi. Se mies ei puhu paljon, mutta se kerkiää sitä enemmän.»

Janoiset miehet kulauttivat tyytyväisinä kumpikin pari pitkää ryyppyä. Viini maistui erinomaiselta ja virkisti. He leikkasivat kumpikin itselleen palasen hirvenlihaa Simunan veitsellä.

»Tämä vatsanvahvistus olikin hyvin tarpeen. Nyt me olemme taas kolmenkymmenen virstan marssikunnossa, vai kuinka, Simuna?»

»Ainahan sitä tarvittaessa mies senverran marssii», Simuna vakuutti suu täynnä ruokaa.

Aamu alkoi valjeta. Hartikka ja Simuna katselivat uteliaina ympärilleen. Seutu oli täysin outoa. He arvelivat vain, että tie, jota puolalaiset olivat painuneet, vei pohjoiseen ja Karksiin. Siitäkään he eivät olleet aivan varmoja, sillä he olivat sivuuttaneet puolalaisten vankeina ratsastaessaan useita tienristeyksiä, ja kun taivas oli koko ajan ollut pilvessä, ei heillä ollut tietoa ilmansuunnista. Heitä piti alituisessa jännityksessä se seikka, ettei puolalaisia kuulunut takaisin. Hartikan arvelujen mukaan näiden olisi joko pitänyt saavuttaa pakenevat hevoset ja huomata petos taikka luopua turhasta takaa-ajosta. Eihän siinä saalis kuitenkaan ollut ponnistusten arvoinen.

»Mitä sinä luulet siellä edessä olleen silloin, kun me lähdimme karkuun?» Hartikka kysyi heidän ryhdyttyään taivaltamaan samaan suuntaan kuin mihin puolalaiset olivat kadonneet.

»Olen sitä miettinyt tässä itsekin pääni puhki. En minä käsitä. Jos ne olisivat olleet meikäläisiä, pitäisi koko puolalaisjoukon olla nyt painumassa käpälämäkeen pohjoista tai jotakin muuta ilmansuuntaa kohden.»

»Niin, elleivät meikäläiset tehneet selvää heistä.»

»Onhan sekin mahdollisuus olemassa.»

»Taikka he ovat voineet törmätä omiin joukkoihinsa, niinkuin alussa arvelimme.»

»Se otaksuma on todennäköisin. He ovat huomanneet erehdyksensä, havainneet sitten meidän pakomme ja lähettäneet osaston ajamaan meitä takaa.»

»Voimme tuntea itsemme ylpeiksi, koska meitä on pidetty takaa-ajon arvoisina.» Hartikka tuumi.

»Minä vähät maksan mokomasta kunniasta. Olisin mieluummin nyt kaikessa rauhassa marssimassa Karksiin kuin odottamassa hirttonuoraa kaulaani millä hetkellä tahansa.» — Simuna sylkäsi halveksivasti.

»Joka tapauksessa olen iloinen siitä, että taas olemme vapaalla jalalla. Ja toinen seikka, josta olen hyvilläni, on se, että en ottanut illalla Ruoskaa, kun hälytys tuli. Nyt se makaisi kuolleena tuolla tienohessa — kenties.»

»Se olisikin ollut liian rauhaton hevonen tällä retkellä.»

Maantietä matkaavien toverusten levottomuutta herätti erityisesti se seikka, etteivät takaa-ajavat puolalaiset vielä olleet palanneet. Valtoimet hevoset olivat tietystikin antaneet puolalaisille hyvää lisävauhtia, mutta täytyihän heidän lopulta saavuttaa ne ja huomata petos. Olivatko he kääntyneet toiselle tielle? Miehemme eivät tunteneet oloaan oikein turvalliseksi; puolalaiset saattoivat palata millä hetkellä tahansa. Seutu oli autiota metsämaata, pieniä aukeamia ja metsiä vuorotellen. Ainoatakaan taloa he eivät olleet vielä tavanneet. He eivät olleet suunnasta selvillä, eikä heitä lainkaan huvittanut hevosettomina taivaltaa summamutikassa eteenpäin, kenties aivan toiseen suuntaan kuin mihin heidän tulisi kulkea päästäkseen omiensa luokse.

Nelisen virstaa patikoituaan he vihdoin näkivät edssään kylän, jossa oli kymmenkunta taloa. He pysähtyivät metsänlaitaan pitämään neuvottelua. Huolellinen tähystys osoitti, että kylä oli asuttu. Näkyi talonpoikia aamuisilla askareillaan. Sotaväkeä ei näkynyt, mutta siitä huolimattahan kylä saattoi olla vihollisen miehittämä. Hartikka ja Simuna tuumivat, tokko olivat kylän ohitse yöllä ratsastaneet, mutta tulivat siihen tulokseen, etteivät olleet. Ainoa asuttu paikkakunta, jonka he muistivat sivuuttaneensa, ei ollut näin tiheään asuttu.

»Siellä on varmaankin majatalo kylässä,» Hartikka arveli.

»Minä asuisin mieluummin vähän vaatimattomammin», Simuna tuumi.

»Minulla on rahaa kuin roskaa». Ja Hartikka ravisteli kukkaroaan, jossa oli kyllä varaa vaikka hevosten ostoon heille kummallekin.

»Pyh, rahojen puolesta herttuan ratsumies kyllä pärjää», Simuna vastasi. »Mutta muuten minä en oikein luota näihin täkäläisiin yösijoihin.»

»Meidän on joka tapauksessa pyrittävä kylään ja hommattava itsellemme hevoset. Muuten emme ehdi ajoissa Karksiin. Ja suunnasta on myös saatava selvää. Ajattelen, ettei ole muutakaan neuvoa kuin painua summassa kylään, kysyä majataloa ja koettaa tehdä olonsa niin mukavaksi kuin suinkin. Rahaa meillä on, ja sehän auttaa maailmassa paremmin kuin luotettava ulkomuoto. Mitä arvelet, Simuna. Kaksi miekkaa on hyvä suosituskirja sekin.»

»Samaa mieltä olen. Kunhan siellä ei olisi kymmentä enempää.»

He painuivat siis reippaasti kylään arvellen, että rohkea rokan syö, ja kysyivät lähimmältä vastaantulijalta kylän nimeä. Vanha ukko katseli heitä epäluuloisesti, ihmetteli kai, miksi he olivat matkalla jalkapatikassa, ja opasti heidät sitten Hartikan käskystä majatalon tapaiseen. Kylän nimi ei selittänyt mitään, mutta Hartikka katsoi viisaimmaksi olla sen näköinen kuin he olisivat tulleet siihen paikkaan mihin heidän oli pitänytkin tulla. Isäntä, ontuva, viekkaannäköinen, viisissäkymmenissä oleva mies, katsoi heitä tutkien. Mutta miesten istuutuessa huolettoman näköisinä pöytään ja Hartikan antaessa ymmärtää, ettei tässä oltu köyhää väkeä, hän lennätti pöytään lämmitettyä olutta. Se kelpasi matkamiehille niinkuin hyvin arvata saattaa.

»Millä asioilla sitä ollaan?» isäntä uteli.

»Herttuan asioilla liikutaan», Hartikka selitti. »Oli vähän kiire ja hevoset uupuivat. Sattuisiko isäntä tietämään ketään, joka haluaisi myödä parin hevosia.»

Isäntä kävi levottomaksi. Hän vastasi kuiskaavalla äänellä ja vilkuili ympärilleen kuin olisi pelännyt jonkun kuulevan. Hän ei tiennyt ketään, eikä siinä paljon tietämistä ollutkaan. Koko kylässä oli vain myllärillä hevonen. Sillä ajettiin koko kylän ajot ja se oli sellainen, ettei siitä ollut noin rotevien miesten kantajaksi.

Simuna, joka ei ymmärtänyt heidän vironkielistä keskusteluaan, oli lähtenyt käymään pihalla. Isäntä seurasi levottomasti hänen kulkuaan. Hartikka, joka oli oppinut varovaiseksi, työnsi ikkunanluukun auki, voidakseen seurata Simunan liikkumista pihamaalla. Raikas aamuilma raukaisi Hartikkaa. Hänellä ei olisi ollut mitään lyhyttä nokkaunta vastaan.

Simuna käyskenteli ulkorakennuksia tutkien aivan kuin olisi ollut tietyllä asialla. Mutta Hartikka tiesi, että miehen valppaat silmät tutkivat talon nurkkia sillä silmällä, että olisi päässyt selville talon luotettavuudesta. Simuna oli seisahtunut pihamaalle ja katseli tarkkaavaisen näköisenä ulos tielle. Hartikasta tuntui kuitenkin kuin hän olisi kuunnellut jotakin lähettyviltään kuuluvaa ääntä. Isäntä pistäytyi tuon tuostakin ovella, katseli epäluuloisesti Simunaa ja jutteli lakkaamatta Hartikalle huonoista ajoista ja epävarmoista oloista.

Simuna palasi tupaan muina miehinä. He tilasivat lisää olutta ja pyysivät isäntää laittamaan heille jotakin syötävää. Isäntä ei jättänyt heitä juuri hetkeksikään yksinään, mutta kun matkamiehet istuivat aivan huolettoman näköisinä välittämättä vähääkään hänestä, hän lopulta rauhoittui ja uskalsi pistäytyä tuvasta hakemaan ruokavaroja — niitä niukkoja ruokavaroja, mitä sota oli jättänyt vaivaiseen majataloon.

»Panenpa veikkaan molemmat pistoolini tuota kurjaa kanavainajaa vastaan, että minun satulalaukkuni ovat tässä talossa,» Simuna sanoi heidän jäätyään hetkiseksi kahdenkesken.

»Äläh!» huudahti Hartikka, joka arvasi, mihin Simuna tähtäsi.

»Ollaan hissuksiin vain, tässä voidaan vielä saada hyväkin jänis pauloihin.»

»Mutta sittenhän olisivat myös. . .»

». . . molemmat hevoset. St, aivan niin, herra Hartikka.» Simuna iski silmää ja nyökäytti päällään tallia kohden.

»Oletko varma asiasta?»

»En, en ole laisinkaan varma. Mutta niin varma kuitenkin, että en lähde mihinkään, ennenkuin tämä sotku on selvitetty. Minä luulen, ettei ukko ole mikään retkale, mutta hän on oppinut olemaan pitämättä suden tai lampaan puolta.» Ja Simuna nyökäytti taas päätään, tällä kertaa kohden ovea, jonka taakse isäntä oli kadonnut.

He sopivat niin, että Hartikka ottaa selvän asiasta. Ja kun isäntä palasi tuoden tilkkasen paloviinaa, Hartikka kääntyi äkkiä hänen puoleensa ja kysyi tiukasti:

Jatkuu.

Järjestötoiminta

Keskusjohto, Helsinki, Mikonkatu 15. A. Puh. 20 306. Auki 11—13.

SM IKAALINEN.

24. 9. pidettiin Po:n kokous Rahkolan talossa. Alkajaisiksi laulettiin »Luo lippujen». Senjälkeen puhui Pj. *Rautavaara* heimoaatteesta. Seurasi Prj *Lang'in* esittämänä Asunnan runo »Idästä tuulee». Laulettiin Kytösavun aukeilla mailla ja Mustapaitojen marssi. Sm *Kytömaa* alusti kysymyksen »Koulutyö ja Sinimustat». Illan pääpuheen piti IKL:n Aj. pastori *Kurkiala* aiheena velvollisuudentunto. Lopettajaiseksi laulettiin »Isänmaan virsi».

SM MIKKELI.

SM Mikkelin juhlaan Kaupunginsaliin 29. 6. klo 19 oli saapunut yllättävän runsaasti kuulijoita, noin 300. — Ohjelman alotti orkesterimme soittamalla »Luo lippujen» sekä pari muuta musiikkinumeroa, jonka jälkeen nousi puhumaan Pj Ahti *Seppä* lausuen m.m., että »jos ken haluaa nähdä SM-nuorisoa, niin älköön etsikö sitä tanssisalien parketeilta, vaan sieltä, missä vannotaan valoja Isänmaalle». Seurasi lausuntanumero, sitten kokoontui SM-iskukuoro lavalle kajauttaen ensiksi uuden nuorison kunniamarssin »Termopylain marssin» ja sitten »Isänmaan onnen». Yleisö palkitsi esitykset innokkain suosioin. SmPj Erkki *Ervamaa* nousi tämän jälkeen puhujakorokkeelle julistaen yleisölle väkevään tapaansa: »Sinimusta ei kulje valtateitä, — hänen polkunsa on kaita ja kivinen, jonka vierellä pilkkaajain laumat ovat osoittamassa häntä sormellaan, sanomalehtien pilapiirtäjät piirtämässä kuvia hänestä, mutta sittenkin marssii musta joukko eteenpäin, sillä SM on tulenkestävä.» Herättävä ja rohkaiseva puhe palkittiin erittäin voimakkain suosionosoituksin.

Väliajan jälkeen soitti taas SM-orkesteri, ja sitten seurasi maist. Anna-Liisa *Heikinheimon* puhe heimokysymyksestä ja Tarton rauhasta. Puhuja ihmetteli sitä, miksi Suomessa ei vietetä mainitun rauhan vuosijuhlia. Ainoat, jotka sitä enää haluavat muistaa, ovat sinimustat! Ja he muistavat sitä aina, koskaan unohtamatta. Mutta meidän tehtävämme onkin hävittää nuo rajat kansan sydämistä. Kättentaputusten tauottua seurasi lausuntanumero ja jälleen iskukuoron voimakkaasti esittämiä taistelulauluja. — Illan viimeisen puheen piti sm Viljo *Lius*. Monin sanakäänteinn höystetyssä puheessaan julisti hän rohkeaa taistelujulistusta sinimustain vihollisille. SM-nuoriso on oikea luokka-armeija, sillä on oma luokkataistelunsa, sillä on riistetty luokka: tämä kovia kokenut, köyhä Suomen kansa, sillä on riistäjäin luokka: ryssä ja piru. Ne me laskemme samaan luokkaan, oikein samaan sivistysmaailmaan! — »Maamme» lopetti onnistuneen taistelujuhlan vakavaan tunnelmaan.

SM OULAINEN

Marrask. 10 pnä on Oulaisissa SM-juhla, johon puhujiksi ovat lupautuneet kansanedustajat, everstil. *Somersalo* ja pastori *Simojoki*.

9. 11. on Oulaisten SM:lla illanvietto, jossa SmP tulee olemaan läsnä. Kaikkia lähiseudun SM-osastoja kehoitetaaan saapumaan tähän tilaisuuteen.

SM KANNUS.

Syystoiminnan alkajaisjuhla on 5. 10. 1935 kerhohuoneistossa, johon juhlaan puhujaksi saapuu m.m. sinimusta Mauno *Kytömäki* Raudaskylästä. Lisäksi on ohjelmassa soittoa, puheita y.m. Toivotaan, että niin nuoret kuin vanhatkin saapuisivat runsaslukuisina tähän juhlaan.

NURMIJÄRVI.

Helsingin Sinimustat järjestävät taistelujuhlan tänne punaisuudestaan tunnetulle Nurmijärvelle 6. 10. Puhujiksi tilaisuuteen ovat lupautuneet kansaned. *Tapaninen* sekä sinimustat Erkki *Ervamaa* ja Viljo *Lius*. On selviö, että jo puheittenkin takia kannataa juhlaan saapua, mutta erikoiseksi elämykseksi kuulijoille muodostuvat säveltäjäsinimusta Arvo *Laitisen* johtaman iskukuoron esitykset. — Juhla alkaa täsmälleen klo 13,30 ja pidetään se »Ahjolassa».

Tervetuloa!

MUSTA KARHU
HELSINKI KESKUSK. 7
n. 100 m. asemalta

Viihtyisä Suosittu
Tunnetusti hyvä keittiö.

Päiväkonsertti 13,30 – 15. Lauantaisin ja
Iltakonsertti 20—23,30. sunnuntaisin klo 14—16.

MUSTA KARHU
HELSINGIS KESKUSK. 7

Mõnus Lugupeetud
Tuntud hää köök.

Päevakontserdid kl. 13,30—15,00. Laupäeviti ja pühäpäe
Õhtukontserdid kl. 20,00—23,30. viti kl. 14,00—16,00.

Sekatavarakauppa JOH.SEPPONEN
Pieksämäki. Puh. 27.
SIVULIIKE Kaakinmäki puh. 88.

E. J. SAARINEN
Leipomo ja Kahvila Pieksämä.
Puhelimet: Kirkolla 52, asemalla ruokala 96, kioski 70.

SAVON KUKKA Kuopio, Vuorik. 22, puh. 608
Omist. ELSA LAAKSO. Myy kukkia ja seppeleitä y.m.
SUOSITELLAAN! alaan kuuluvaa edullisesti.

Kahvila - Ruokala AUTOMAATTI
IISALMI. **SUOSITELLAAN!**

KESKUSKAHVILA
Leipuri- ja Kondiittoriliike K. O. HEIKKINEN
IISALMI. Puhelin 246.

Mikkelin Kirjakauppa MIKKELI Puh. 671.
TÄYDELLINEN KIRJA- ja PAPERIKAUPPA.

Syys- ja talvikappa- sekä leninkiuutuudet saapuneet
NAISTEN PUKIMO Mikkeli, Hallitusk. 7. Puh. 626

Tyyne Paavilainen Mikkeli
Porrassalmenk. 21. Puh. 92
Myy kangas- ja koristetavaraa.

T:mi Leskinen **Leipomo ja Kahvilaliike**
Sysmä puh. 61.
Suosituin ja enin käytetty liike paikkakunnalla.
SUOSITELLAAN

Oskari Laitisen Perill.
Kello- kulta- ja silmälasiliike.
Mikkeli, Maaherrank. 22. Puh. 195.

Liikkeemme on jo 38 vuotta toiminut menestyksellisesti Mikkelissä, joka osoittaa sen saavuttaneen yleisen luottamuksen kelloja, kulta- ja hopeaesineitä sekä silmälaseja hankittaessa

Pieksämäen Kauppa Oy. **Pieksämä puh. 85.**
Myy edullisesti siirtomaa-, kangas-, kenkä-, talous- ja ruokatavaroita.
Orimattilan Villatehtaan edustus.

Asemaravintola Pieksämäki
Suositellaan!

Mäenpään Kartano PIEKSÄMÄ
Omist. J. H. Roschier.

Meijerhovin Kartano Pieksämäki. Puh. 31.
Myy maitoa ja maataloustuotteita.

Iisalmen Osuuskauppa r. l.
IISALMI.

MIKKELIN MUOTILIIKE Torin varrella, puh. 394.
Edullisin ostopaikka hatuille ja turkiksille.
Suurin varasto paikkakunnalla.

Sähkö- ja Radioliike **KONE-SÄHKÖ**
Omist. L. Almgrén Mikkeli, Porrassalmenkatu 16.
(Mikkelin Säästöp. talo) Puh. 87

Mikkelin Jalkinekauppa Oy.
Porrassalmenk. 29. Puh. 285. *Suositellaan!*

Metsänarvioimista ja leimausta ynnä kaikkea alaan kuuluvaa työtä otan suoritettavakseni koht. hinnoilla. Metsäkauppoja välitetään.
J. A. Vitikka. Metsätyönjohtaja SYSMÄ, puh. 42.

HELVAR — ORION — PHILIPS y. m.
RADIO-VASTAAN-OTTIMIA
edullisesti, myös vähittäismaksulla.

Levy- ja Radioliike
(J. HENRIKSSON)
osoit. Helsinki Keskusk. 6. Puh. 32.903. (Vastapäätä Musta Karhua.)

J. Salo. **Ruokatavaraliike ja Leipomo**
Heinola. Puhel. 209, 196.

Jalkineliike ja Korjaamo
om. P. J. Perttula. Lahti, Aleksanterinkatu 8. Valmistaa kaikkea alaan kuuluvia urheilutarpeita.

Liha ja Ruokatavarakauppa
A. KAIPAISEN perill.
Pieksämäki, puh. 47. Suositellaan!

Kello & Kulta Oy.
PIEKSÄMÄ. Puhel. 50

Pieksämäen Naisten ja Miesten **Hattuliike**
PIEKSÄMÄ
Puhelin 112

Sinimustat muistakaa
H. HYVÄRISEN
Leipomo, Kahvila ja Konditoriliikettä
PIEKSÄMÄKI, puhel. 132.

Nahka ja Jalkine Oy.
Pieksämä. Puh. 137
Tukuttain ja vähittäin alansa tavaroita.

Hotelli Pieksämäki
Pieksämäki. Puh. 7.
Viihtyisät ja ajanmukaiset huoneet.
Suositellaan!

Parturi ja Kampaamo om. E. Soilahti
Pieksämäki, puh. 33. Sivuliike Pieksämä
(vastap. Säästöpankkia) Suositellaan!

Pieksämäen Hautakiviveistämö
Suorittaa kaikkea alaan kuuluvia töitä ammattitaidolla. Puh. 157

Polkupyörä ja Urheiluliike 'SAVO'
Pieksämä - Puh. 77.
Täydellinen alan erikoisliike.

Kuopion
Kirja & Paperikauppa
Pääliike Maaherrank. 12 Puh. 414.
Sivuliike Maaherrank. 3 Puh. 1024
SUOSITELLAAN.

Sinimustat!
Kirjat ja koulutarpeet ostatte edullis.
E. Rissasen
Kirjakaupasta
IISALMESSA. Puh. 80.

E. Hujanen
Kahvila - Leipomo
SUOSITELLAAN

Timi
Anni Kauppinen
IISALMI, PUH. 255
SUOSITELLAAN

Iisalmen Kemikaalikauppa
Puhelin 259.
Hyvin lajiteltu varasto kaikkia alaan kuuluvia tavaroita.

Ravintola
Centrum
Mikkeli, Maaherrank. 13, puh. 355.
Paikkakunnan enin käytetty liike
SUOSITELLAAN!

Muotiliike Irja
Iisalmi, puh. 17. Suositellaan!

Kirjakauppa
Toini Strengin Seuraaja
MIKKELI, Puh. 118.

Kaikkea vaatturialaan kuuluvaa työtä suoritetaan huolella ja asiantuntemuks. Hinnat kilpailukykyiset. Suositellaan.
Bruno Halio. Vaatturi, Sysmä.

O. Rantanen
Sysmä, puh. 68.
Myy edullisesti:
Rauta-, nahka-, talous-, ym. kulutustav.
Liikkeen yhteydessä
Matkailijakoti ja Ravintola.

A. G. VÄÄNÄNEN
Kirjakauppa ja Kirjapaino Oy.
HEINOLA, puh. 87.
Hyvin varustettu Kirja-, Koulu- ja Konttoritarpeiden kauppa.

Heinolan Sähkö ja Kone
Hilanko & Järvinen
Kauppakatu 10. Puh. 17.

Oy. Salmettaren
KIRJAPAINO
IISALMI, Puh. 7.

Heinolan Osuuskauppa r. l.
Puolueeton Osuuskauppa paikkakunnalla.
Myynti v. 1934
5,700,000: —

W. A. Winblad
Pieksämä
Suosittelee monipuolista liikettään.
Kangas-, jalkine-, valmiiden vaatteiden-, Lyhyttavara-, Kirja-, Paperi-, Herkku-, Hedelmä- ja Sekatavaraosastojaan.
Sivuliike Kirkonkylän ja asem. välillä.
Kirja-, Paperi- ja Hedelmä-Herkku- ja Sekatavaroita.
W. A. Winblad, Pieksämä

Sandelsink.4 as 91
E Lahti

Rek.
tavaramerkki

IKL:n Kauppa Oy.

Mikonkatu 15 A. Puhelin 26 404 ja sarja 20 306
Sähköos.: IKLOY, Helsinki

IKL-tavaroita: (huom. Karhu merkki)

järjestösormuksia
emaljirintaneuloja
kalvosinnappeja
puseroita
solmioita
vöitä
olkahihnoja
juhlavaakunoita
pöytälippuja
taskukirja
laulukirja
nuotteja ja esitelmiä

tulitikkuja, sinimustia
kahvikuppeja ja -kalustoja
kirjepaperia
kuoria
kirjesinettejä
lyijykyniä
kynänvarsia
olkaimia
puukkoja
savukkeita
paahdettua kahvia
(1/4 kg. pakkaus)

Suomen lippuja (kaikkia kokoja)

Hinta 2:—

Porvoo 1935, Oy. Uusimaan Kirjapaino.